

Casciaroli proti Itálii, rozsudek ze dne 27. 2. 1992

Stěžovatel: Casciaroli

Žalovaný stát: Itálie

Číslo stížnosti: 11973/86

Datum: 27.02.1992

Článek Úmluvy: čl. 31

čl. 32

čl. 43

čl. 47

čl. 50

čl. 6

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: exekuční řízení/vykonávací řízení, přiměřená lhůta/délka řízení, spravedlivé zadostiučinění, spravedlivý proces

Významnost: 3

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

27. února 1992

VĚC CASCIAROLI

(Rozsudek ve věci Casciaroli versus Itálie)

Evropský soud pro lidská práva (dále jen „Soud“), zasedající v souladu s článkem 43 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a v souladu s příslušnými ustanoveními Jednacího řádu Soudu jako Senát, který tvořili soudci R. Ryssdal, předseda, F. Matscher, B. Walsh, C. Russo, A. Spielmann, N. Valticos, A. N. Loizou, J.M. Morenilla, F. Bigi, jakož i M.-A. Eissen, tajemník Soudu, a H. Petzold, zástupce tajemníka Soudu, po uzavřené poradě, která se konala dne 29. října 1991 a 24. ledna 1992, posledně uvedeného data vynesl následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ byl postoupen Soudu Evropskou komisí pro lidská práva (dále jen „Komise“) dne 8. března 1991, v tříměsíční lhůtě stanovené článkem 32 § 1 a článkem 47 Úmluvy. Tomu předcházela stížnost (č. 11973/86) proti Italské republice předložená u Komise podle článku 25 italskou občankou, paní Rosinou Casciaroli, dne 24. prosince 1985.

Žádost Komise se opírala o články 44 a 48 a o prohlášení, jímž Itálie uznala obligatorní jurisdikci

Soudu (článek 46). Předmětem žádosti bylo dosáhnout rozhodnutí, zda skutkový děj případu zakládá porušení závazků odpovědného státu podle článku 6 § 1 Úmluvy.

2. V odpovědi na dotaz učiněný v souladu s ustanovením 33 § 3 písm. d) Jednacího řádu Soudu stěžovatelka prohlásila, že si přeje zúčastnit se jednání, a určila svého právního zástupce, který ji bude zastupovat (ustanovení 30 Jednacího řádu Soudu).
3. Dne 23. dubna 1991 předseda Soudu rozhodl, že v souladu s ustanoveními 21 § 6 Jednacího řádu Soudu a v zájmu řádného chodu justice budou tento případ a případy Diana, Ridi, Manieri, Mastrantonio, Idrocalce S. r. l., Owners' Services Ltd, Cardarelli, Golino, Taiuti, Maciariello, Manifattura FL, Steffano, Ruotolo, Vorrasi, Cappello, G. v. Itálie, Caffé Roversi S. p. a., Andreucci, Gana, Barbagallo, Cifola, Pandolfelli a Palumbo, Arena, Pierazzini, Tusa, Cooperativa Parco Cuma, Serrentino, Cormio, Lorenzi, Bernardini a Gritti a Tumminelli projednány tímž Senátem.
4. Senát, který byl k tomuto účelu vytvořen, zahrnoval ex officio pana C. Russo, zvoleného soudce s italským občanstvím (článek 43 Úmluvy), a pana R. Ryssdala, předsedu Soudu (ustanovení 21 § 3 písm. b/ Jednacího řádu Soudu). Téhož dne, za účasti tajemníka Soudu, vylosoval předseda Soudu jména dalších sedmi členů, jimiž se stali F. Matscher, J. Pinheiro Farinha, Sir Vincent Evans, A. Spielmann, I. Foighel, J.M. Morenillo a F. Bigi (článek 43 in fine Úmluvy a ustanovení 21 § 4 Jednacího řádu Soudu).

Následně pak B. Walsh, A.N. Loizou a N. Valticos, náhradní soudci, nahradili J. Pinheiro Farinhu a Sira Vincenta Evanse, kteří oba rezignovali a jejichž nástupci se ujali svých funkcí před rozpravou, a pana Foighela, který nebyl schopen zúčastnit se dalšího projednávání případu (ustanovení 2 § 3, 22 § 1 a 24 § 1 Jednacího řádu Soudu).

5. Pan Ryssdal se ujal funkce předsedy senátu (článek 21 § 5 Jednacího řádu Soudu) a prostřednictvím zástupce tajemníka Soudu konsultoval se zástupcem italské vlády (dále jen „Vláda“), s delegátem Komise a s právním zástupcem stěžovatelky organizaci řízení (ustanovení 37 § 1 a 38 Jednacího řádu Soudu). V souladu s postupem, který vzešel z těchto konsultací, obdržel tajemník Soudu vyjádření stěžovatelky dne 15. července 1991 a vyjádření Vlády dne 16. července. Dopisem, který došel 22. srpna, informoval sekretář Komise tajemníka Soudu, že delegát Komise podá ústní vyjádření.
6. Dne 28. srpna předložila Komise spis o řízení, které před ní proběhlo, jak ji o to požádal tajemník Soudu na základě pokynů předsedy.
7. V souladu s rozhodnutím předsedy, který stěžovatelce povolil užívat italský jazyk (článek 27 § 3 Jednacího řádu Soudu), se veřejné ústní jednání konalo v Paláci lidských práv ve Strasbourgu dne 29. října 1991. Soud se předtím sešel k přípravnému jednání.

Před Soud se dostavili:

(a) za Vládu G. Raimondi, magistrato, detašovaný k diplomatické právní službě Ministerstva zahraničních věcí, zástupce, G. Manzo, magistrato, detašovaný k Ministerstvu spravedlnosti, A. Passanantiová, magistrato, detašovaná k Ministerstvu spravedlnosti, poradci;

(b) za Komisi J. A. Frowein, delegát;

(c) za stěžovatelku L. Girardi, advokát, poradce.

Soud vyslechl prohlášení pana Raimondiho a paní Passannantiové za Vládu, pana Froweina za Komisi a pana Girardiho za stěžovatelku, jakož i odpovědi na své otázky.

8. Dne 5. listopadu zaregistrovala Komise své stanovisko k požadavkům stěžovatelky ohledně

spravedlivého zadostiučinění (článek 50 Úmluvy).

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

9. Paní Rosina Casciaroli je italskou občankou a bydlí v Monticelli (Ascoli Piceno). Fakta, která shromáždila Komise podle článku 31 § 1 Úmluvy, jsou následující (paragrafy 16-22 její zprávy):

„16. Dne 3. prosince 1975 zemřel manžel stěžovatelky při dopravní nehodě, na níž se podílelo několik osob. Dvě civilní žaloby (případy č. 1061/76 a č. 1081/77) byly podány u Okresního soudu v Benátkách panem S. a panem P. proti panu F. a panu M., osobám, o nichž se předpokládalo, že nehodu zavinily, jakož i proti jejich pojišťovnám.

17. Pan F. a pan M. byli rovněž trestně stíháni, což vedlo k odročení civilních řízení vedených proti nim. Dne 4. března 1976 stěžovatelka vstoupila jako civilní strana do trestního řízení, které bylo proti nim zahájeno, s požadavkem na náhradu škody. Obesláni byli k jednání před Okresním soudem v Benátkách dne 9. dubna 1977.

18. Řízení bylo zahájeno ústním jednáním dne 31. května 1978. Téhož dne byl pan M. obžalován pro další trestný čin. Soud nařídil lékařskou expertízu a postoupil spis vyšetřujícímu soudci.

19. Dne 29. srpna 1980, po obdržení lékařské zprávy, stanovil vyšetřující soudce ústní jednání před Okresním soudem v Benátkách na 10. prosince 1980. Na závěr ústního jednání byl případ odročen na 13. března 1981. Téhož dne shledal Okresní soud v Benátkách obžalované vinnými z trestného činu zabití. Současně přiznal stěžovatelce náhradu škody způsobené smrtí manžela, jejíž výši předběžně stanovil na 20 milionů lir, přičemž platební rozkaz byl okamžitě vykonatelný.

20. V odvolacím řízení zahájeném obžalovanými Odvolací soud v Benátkách, který obdržel soudní spis až 20. července 1981, posoudil případ při ústním jednání dne 24. března 1982, na jehož závěr potvrdil rozhodnutí soudu první instance.

21. Dva dny na to se obžalovaní odvolali ke Kasačnímu soudu, přičemž kasační důvody předložili 12. a 15. května 1982. Ústní jednání před Kasačním soudem se konalo až 24. dubna 1986, kdy kasace byla zamítnuta. Text rozsudku byl zaregistrován v kanceláři soudu dne 6. října 1986.

22. Dne 13. května 1986 pan S. a pan M. obnovili své civilní řízení před Okresním soudem v Benátkách a stěžovatelka pokračovala se svou žalobou, kterou podala během trestního řízení, svým vstupem do civilního řízení, aby obdržela náhradu škody, jež jí byla přiznána.

23. ...“

24. Podle informací předložených Soudu účastníky strasbourských řízení se konalo nejméně sedm ústních jednání mezi 13. květnem 1986 a 24. červnem 1988. Během těchto jednání předložily strany různé žádosti (o adhézní řízení, o spojení případů, o vyslechnutí svědectví) a zapříčinily tak několik odročení.

Vyšetřující soudce byl přeložen a první ústní jednání před jeho nástupcem se konalo dne 24. února 1989. Od tohoto dne až do 19. dubna 1991 se konalo sedm dalších ústních jednání. Strany údajně žádaly o šest odročení, protože si přály, aby byly posouzeny různé listiny, včetně trestního spisu postoupeného Kasačnímu soudu; během tohoto období, avšak v neupřesněný den, byl vyšetřující soudce přeložen.

Dne 19. dubna 1991 postoupil jeho nástupce případ příslušnému senátu k rozhodnutí o žádosti paní Casciaroli, aby se vyslovil k důkazům nabídnutým stěžovatelkou. Ústní jednání se údajně konalo dne 29. ledna 1992.

ŘÍZENÍ PŘED KOMISÍ

11. Paní Casciaroli předložila svou stížnost Komisi dne 24. prosince 1985. Stěžovala si na délku

civilního řízení, k němuž dala podnět, a odvolávala se na článek 6 § 1 Úmluvy.

12. Dne 11. května 1990 prohlásila Komise stížnost (č. 11973/86) za přípustnou. Ve své zprávě ze dne 5. prosince 1990 (článek 31) vyslovila jednomyslný názor, že byl porušen článek 6 § 1.

KONEČNÉ PODÁNÍ PŘEDLOŽENÉ SOUDU VLÁDOU

13. V průběhu ústního jednání potvrdila Vláda své připomínky předložené v jejím podání, kde požadovala, aby Soud konstatoval, že „v daném případě nedošlo k porušení Úmluvy“.

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Předběžná otázka
2. Ve svém podání stěžovatelka uvedla, že svou stížnost ke Komisi předložila rovněž jménem svých čtyř dětí. Ze spisu však vyplývá, že status stěžovatelky přísluší pouze jí.
3. Údajné porušení článku 6 § 1 Úmluvy
4. Paní Casciaroli si stěžovala, že její civilní žaloba nebyla projednána v „přiměřené lhůtě“, jak požaduje článek 6 § 1 Úmluvy, podle něhož:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla ... v přiměřené lhůtě projednána ... soudem.“ Vláda tomuto názoru oponovala, kdežto Komise jej akceptovala.

16. Případ byl zahájen dne 4. března 1976, kdy stěžovatelka vstoupila se svými požadavky do trestního řízení; zatím zůstává stále neukončen před Okresním soudem v Benátkách.
17. Přiměřenost délky řízení je třeba posuzovat s ohledem na kritéria zakotvená v judikatuře Soudu a ve světle okolností případu, které vyžadují globální posouzení.
18. Navzdory tvrzení Vlády nebyl případ složitý. Přitom jak Komise, tak i stěžovatelka poukázaly na to, že v trestním řízení bylo několik období stagnace. Dvacet pět měsíců uplynulo mezi datem, kdy Okresní soud v Benátkách nařídil, aby proběhla další šetření, a datem, kdy vyšetřující soudce obeslal obžalované k jednání (31. květen 1978 - 29. srpen 1980). Více než čtyři měsíce trvalo, než byl spis postoupen odvolacímu soudu (13. březen - 20. červenec 1981), a Kasační soud nařídil ústní jednání až po čtyřech letech ode dne, kdy mu byl případ postoupen (26. březen 1982 - 24. duben 1986).

Vláda se odvolala na přetížení (soudů), avšak článek 6 § 1 ukládá smluvním státům, aby organizovaly své právní systémy tak, aby jejich soudy mohly splnit každý z jeho požadavků (viz rozsudek ve věci *Vocaturu v. Itálie* ze dne 24. května 1991, *Serie A Č.206-C*, str. 32, § 17).

Různá zdržení, k nimž došlo, nepříznivě ovlivnila průběh civilního řízení zahájeného panem S. a panem P., do nichž paní Casciaroli vstoupila (viz výše odstavec 9, podstavce 16, 17 a 22). Toto řízení dosud zdaleka neskončilo, ačkoli je třeba říci, že strany přispěly k jeho zdržení četnými žádostmi o odročení (viz výše odstavec 10).

19. Za těchto okolností Soud nemůže v daném případě pokládat za „přiměřený“ časový úsek dlouhý téměř šestnáct let.

Proto zde došlo k porušení článku 6 § 1.

III. Aplikace článku 50 Úmluvy

20. Podle článku 50:

„Jestliže Soud zjistí, že rozhodnutí nebo opatření soudního nebo každého jiného orgánu Vysoké smluvní strany je zcela nebo částečně v rozporu se závazky vyplývajícími z této Úmluvy, a jestliže

vnitrostátní právo této strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků takového rozhodnutí nebo opatření, rozhodnutí Soudu přiznává v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

1. Škoda
2. Paní Casciaroli požadovala pro sebe a pro své děti 422 150 786 italských lir jako náhradu hmotné škody a 100 000 000 lir jako náhradu morální újmy.
3. Soud poznamenává, stejně jako Vláda, že vnitrostátní soudy mohou přiznat stěžovateli finanční kompenzaci hmotné škody, protože případ dosud nebyl před nimi uzavřen. Avšak na druhé straně stěžovatelka, s ohledem na její rodinné poměry, nepochybně utrpěla morální újmu, za kterou jí Soud, po zhodnocení na zásadě ekvity, přiznává náhradu ve výši 60 000 000 lir.
4. Náklady a výdaje
5. Stěžovatelka požadovala 3 255 336 lir jako náhradu nákladů vynaložených při vnitrostátním řízení a 18 800 000 lir jako náhradu nákladů vynaložených před orgány Úmluvy.
6. První částku nelze vzít v úvahu, protože z důkazů nevyplývá, že vynaložila takové náklady za účelem zabránit porušení požadavku „přiměřené lhůty“. Druhou částku je možné vzít v úvahu, avšak požadavek stěžovatelky je přehnaný; s přihlédnutím k důkazům, které má k dispozici, a ke své judikatuře v dané oblasti Soud přiznává stěžovateli z tohoto titulu částku 8 000 000 lir.
7. Úroky
8. Komise navrhla Soudu, aby Vládě, která se k této otázce nevyjádřila, stanovil pevnou lhůtu ke splnění tohoto rozsudku a aby jí uložil platit úroky pro případ, že tuto lhůtu nedodrží.
9. První návrh je v souladu s praxí, kterou Soud sleduje od října 1991.

Pokud jde o druhý návrh, Soud nepokládá za vhodné vyžadovat v daném případě placení úroků, a to zejména proto, že to stěžovatelka nepožadovala.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Potvrzuje, že byl porušen článek 6 § 1;
2. Potvrzuje, že žalovaný stát je povinen zaplatit paní Casciaroli během tří měsíců částku 60 000 000 (šedesát milionů) italských lir jako náhradu nehmotné škody a 8 000 000 (osm milionů) lir jako úhradu nákladů a výdajů;
3. Zamítá zbývající část požadavku na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém a francouzském jazyce a vyhlášeno na veřejném zasedání v Paláci lidských práv ve Strassbourgu dne 27. února 1992.

Marc-André EISSEN

tajemník

Rolv RYSSDAL

předseda